

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Opvscvla Sacra Matthaei Raderi E Societ: Iesv

Rader, Matthäus

Monachii, 1614

III. De cæcis sanctis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-42973

DE CÆCIS SAN-
CTIS.

CAPUT III.

¶ Cæcas hominum mentes, o pectora
cæca.

Agna copia cæcorū est,
sed parua sanctorum: lumen v.
su carent plurimi, mentis oculis nō
pauciores, nec pauci virisque. Primi non
tam sunt, quam videntur miseri, alteri verē
hīs miseriores: miserrimi qui & mente aber-
rant à vero, & capti sunt oculis corporis,
quorum hic ego querimoniam non institu-
am. Sanctos laudo, qui non modo cæcitatis
infelicitatem in nullo incommodo posue-
runt, sed etiam de illa sibi gratulati sunt. Cū
& ex conciliis sapientum fuisse meminerant,
qui vltro sibi oculos eraserunt, vt hoc com-
modius sapientiæ studiis animum intende-
rent. Et verò omnes per noctem cæci su-
mus, nisi alieni luminis usura
perfruamur.

GGG

I.S.TO.

S. TOBIAS.

Tobias nobis dux & auctor est noctis huius patienter & cum fructu perferendæ, nunquam super cæcitate lumen lamitatus, quem ego tamen in orbem & vulgus, iam longa sæculorum lece notum & laude patientiz clarius ipso Claudio radiantem, cum iis, quos nonum instrumentum Euangelij celebra, non mitto. Quamquam illius qui nunquam aspergit diem, donec auctor luminis illi solem ostendit, illustris est apud Iordanem historia disputationis. Neque celebratissimam magistri terrarum orbis Pauli traduanam cæcitatē non minus sole ipso Christianis notam reuoco. Minus prompta libet hic depromere.

II.

S. PIGMENIUS MAR.
tyr.

Altro & sexagesimo anno post trecentesimum à Christo nato illustris Christi athleta & sacrorum mystes Pigmenius, iuratus simulacrorum Idolis nuncupatorum hostis, magnam dudum Christianis Imperato-

tibus, e
cum im
strata se
quicqua
cultater
gaudeb
in atheo
ita fors
irrisor i
nis, diis
menium
nius, De
non vid
Christi
tum eu
sparsus
vnum vi
tores oe

B

Svbij
auct
trantem
rem, qu
ribus,

tibus; eorum stragem ediderat; nec minorem
cum impius Christi desertor Julianus, pro-
strata sui numina in vitam & cultum nec
quicquam reuocare conaretur. Videndi fa-
cilitatem tam non dolebat amissam, quam
gaudebat quod sacrilega paganorum studia
in atheos Deos non spectaret. Proinde cum
ita fors tulisset, ut in Julianum incideret, &
inisor ille & contemtor numinis & homi-
nis, diis se gratiam habere diceret, quod Pig-
menium cerneret: Ego vero, inquit Pigme-
nius, Deo O. M. æternas memini grates, quod
non videam Julianum. Tandem ob egregiam
Christianæ legi operam nauatam, & pagano-
rum euersa idolorum monstra, in Tiberim
sparsus ex illo in cælum migravit, plus hic
vnum vidit cœcus, quam omnes laruarum cul-
tores oculati.

III.

B. ENGELBER-

tus.

S Vbi iam ex Cæsario cœcum familiarem Lib. 6. c. 10.
auctori, virum sanctum & miranda pa-
trantem, sed meis verbis, ut compendio nar-
tem, quod ille prolixè recenset.

GGG 2 Engel:

Zib. 6. c. 10. Engelbertus Tulpeti (fortè Tolbiaci, seu Ta-
biaci Zulg) apud Agrippinos in lucem ab-
luminum vſu editus, solem nunquam aspi-
xit, donec ad auctorem solis proficeret ut
cultus illi corporis vulgari etiam vilior, te-
mine capitis simplici vtebatur, tunica e-
dromide crassa è soloce filo, pedes neq; æf-
te, neq; hieme vel socco, vel aluta aduersu-
vim tempestatis calceabat; animal non gu-
stabat, in culmo, aut fœno somnum capie-
bat: neq; hoc ob fortunæ inopiam (copio-
sos enim propinquos habebat) Ædes religio-
ne celebres duce puero etiam remotas obi-
bat. Domi materteræ suæ fæminæ felicis &
potentis inter seruitia, quainuis liber, nocte
conquiescens sensit duos quosdam grassato-
res (qui parietem perfoderant, & totam fa-
miliam beneficio sponuerant, præter Eng-
elbertum, cuius virtus & vigilantia nullis ca-
minibus falli poterat) in conclaue irreperit
armaria recludere, loculos, vestem, supelle-
ctilem preciosam excutere. Hic Engelbertus
vocare seruos, in clamare familiam, latrones
adesse, arcerent tenebriones: sed illi malis at-
tibus excantati, somnum excutere non po-
terant. Ergo cæcus per cæcas noctis tenebras
errare, per munimento capitis, ne offendere
in parietes, tabula perforata, (quam eum ad
vsum se-
manum
partem
cæco i&c
uet, vt
rant, ex
rent, ne
ignauis
hem, c
vno, eo
iecti! C
lusor
hæc Er
obseps
penetr
aditum
sensit E
missos
vtine
ad inf
laxare
dit, qu
lam n
positi
illuxit
prodi
exciti
animi

sum semper habebat paratā) collum induit,
manum claua armat, & ritu furiosi in omne
partem telum vibrat, capsas, cistas, parietes
cæco iœtu ferit, & ingenteim strepitum mo-
vet, vti territi vetricularij fures, qua vene-
runt, exirent; veriti, quamuis lucernam fer-
tent, ne ipsi ferirentur. Tandem elapsi mox
ignauissimam vecordiam suam incusantes;
hem, quanti heroës & Hercules sumus, ab
vno, eodemq; luminibus capto in fugam cō-
iecti! Qain redimus, & optataam prædam e-
luso rabioso illo andabata auertimus? Inter
hæc Engelbertus aditum scalis admotis ita
obseperat, vti nisi per radiorum interualla
penetrare non possent. Moliuntur iterum
aditum, & se in scalas immittunt: quod vbi
sensit Engelbertus, medio iam corpore trans-
missos deprehendit, & tam arctè constrinxit,
vniq; progredi, neq; regredi possent, quo-
ad infimis precibus cæcum flecterent, vti
laxarentur: quibus non antè missionem de-
dit, quām sanctissimè iurarent, se domum il-
lam nunquam tentatueros, neq; insidias ipsi
posituros, aut clam, palamè oblæsuros. Cū
illuxisset, Engelbertus prodiit, reque vicinis
prodita, cum domestici magnis clamoribus
exciti, nec dum possent veternum excutere,
animaduersum est, suspensam super aditu fo-

GGG ; rami-

raminis humani corporis tergi vertebram,
caq; mox amota exsoluti diris repente om-
nes è stratis exiliere. Post annos non paucos
cum prædones artis patibulariæ pñmpteret;
vltro ad Engelbertum fama sanctitatis iam
celebrem adierunt, professi se fuisse, quid:
nocte domū irrupissent, & vecticulari amfe-
cissent; illius suauu religiosæ vitæ genus com-
plexi, præteriorum annorum infamiam no-
uis virtutibus absterseré. Engelbertus futur-
sæ pe præfensit, prædictiq; tunc principi
Saxonum, religiosissimæ matronæ, Henrici
Leonis ab Ahenobarbo proscripti coniugis,
Othonem filium postea imperaturum. im-
perauit aliquandiu cum Philippo; sed vix
cessit, quoad alter vita exueretur: mox suc-
cessit Otho Romani nominis quartus Bran-
schwicensis. Vsu venit, ut complures hone-
stæ faminæ per viam Engelberto occurreret
inter se collocutæ; tum cæcus, fistite, inquit,
gradum matronæ loquatur, quæ modò fini-
uit: territæ, nec satis certæ, quid sibi vellet
Engelbertus; singulis tacentibus, reliqua il-
lum affatae sunt. cum Antrada inciperet, te
inquit, volebam, tu, cum tota domo tua
mox rebus humanis nuncium remittes, & te
Deo consecrabis. Nec aliter, quam dixerat,
pñnit: maritus, coniux, liber cœnobia in-

grelli,

gressi, se
homini
usit. m
cubant
habe ar
io, tur
mox re
illi sed
fulgent
dixit; n
oculati

ROB
Ne
an gr.
stas sua
te nos
no po
Wac
clarur
In lite
tia Pa
Roma
ponti
orbis
tione
quam

gressi, se Deo dedicarūt. Struxit & hostis Dei,
hominumq; illi insidas, quas ope Virginis ex-
vasit. moriturus matrem grauiter in morbo
cubantē, & se ab eo deserī qui itantē: Bonū
habe animū, inquit, mater, vbi ego concide-
rio, tu resurges. dictū, factū; illo extincto hæc
mox revaluit. Beata Ascelina videt destinatā
illī sedem inter Cz̄ lites eximia claritudine re-
fulgentē, quam cæco in Alemania paratam
dixit; nec alter fuit, qnām Engelberus, mille
oculatis mentis oculis acutius cernens,

III.

ROBERTVS VVACOPIVS.

Non est quod sibi Græci de suo Didymo, Baroniūm
Ḡsde.
Latinis parum laudato, reprehensio eti-
am grauiter, gratulētur: habet Romana mai-
stas sua etiam in cæcis miracula, & paullo an-
tenest am (si non ipsa nostra) ætate. Nam an-
no post receptam salutē c. 15. 1511. Robertus
Wacopius apud Scotos in tenebris natus,
clarum iubar solis tota vita aspexit nunquā.
In literis tamē tantū progressus est, uti Lute-
ria Parisiorum diuinæ legis doct̄or creatus,
Romæ facis admotus, in Hibernia maiorem
pontificatū sancte administraret. Idē summi
orbis Christiani præsidis imperio obiit lega-
tiones. Cōfessum etiam Tridentinorū Patriū,
quamvis cæcus, non mediocriter illustrauit,

GGG 4   150

nec tamen in rationem cælitum tabulis
clericis descriptam (quod meum non
refero, multo minus excludo, quem inter
beatos versari non possum non putare.

Veni nuper in colloquium R.P. Prioris Ra-
tisbonæ apud Scotos, qui multa de hoc co-
ram narravit, quæ ab ipso olim literis, ut pu-
to mandabuntur, aut à me, vbi in scriptis ac
cepero.

V.
A D A M A R V S A B B A S
Cluniacensis.

*Odilo, Sur. et
no XI. Maii.* **H**unc in cæcorum beatorū numero non
ponerem, quod ultima demum illis se-
necta & prope mors ipsa caliginem offude-
rit, nisi Maiolus huic surrogatus à Marulo, &
hunc secutis inter cæcos collocaretur, cum
omnium oculatissimus fuerit, quoad vixite-
go tantum erroris castigandi caussa in nar-
tione pono. Parum iuuat alienis oculis cre-
dere, minus auribus, minimè omnium cala-
mo. Legi apud Odilonem, vel Surium potius,
Odilonis syntomistam & epitomarum, S.
Maioli virtutem & res gestas; de luminum
orbitate nullam vocem aut vestigium. Imò
contra, cum corporis habitus Maioli descri-
bitur, ab oris elegantia & vultus serenitate

præ-

prædicatur. Ita enim Surius ex Odilone.
Atque ut ab inferioribus ad altiora
scandere queamus, erat is vir iam di-
ctus sæpeq; dicendus, incessu grauis,
voce sublimis, ore facundus, adspe-
ctu iucundus, vultu angelicus, facie
ferenus, & quæ sequuntur. Vnde ergo er-
ror in libros prorepit? ex a. B. A. l. i. a. vt sit,
Ecclesiastæ non attenti. Adamarus enim cœ-
nobiarcha, cui Maiolus suffectus est senex
ophthalmia laborabat, vt est in Maioli vita:
sic enim Odilo: Et successit felicis me-
moriæ Adamarus beatæ simplicita-
tis & innocentiae filius, qui studiosè
sanè monasterium auxit prædiis &
bonis temporariis, atque in obser-
vantia regulari deuotus fuit, & cum
esset luminib' orbatus, sicut & cætera
omnia aduersa, absque ullo murmu-
re & indignatione patientissimè id tu-
lit. Ob meritum autem patientiæ &
simplicis atque innocentis vitæ suæ
hoc præclaro est à Christo donatus
munere, vt eius tempore Maiolus in-
stituti monastici amore incensus, ad

GGG 5 mona-

BAS
ero non
a illis
offude
rulo,&
r, cum
vixite
narr
lis cre
n cal
otius,
am, S.
inum
. Imo
descri
nitate
pre-

monasterium ipse se se Christo nostro
salutis auctore vocante contulerit.

V I.
S. B E D A.

*Baronius
Annals 9
Anno C. 731.*

Non occurrit, inquies, tibi Britannorum
lux Beda, qui post hebetatam lumini
aciem, & in noctem versam, cum à lasciu
seu discipulorum, seu leuium quorundam
scurrarum petulantia in templum invitatus
rogaretur, uti pro ambone de rebus diuinis
disputaret, ingentē & frequentem adesse con
cionem, paruit (vt erat pius, & hominum sa
lutis studiosus) inuitantium improbitati, &
deductus ad suggestum religiosissimè pa
rieres & subsellia ad pietatem cohortatus,
quando nemo auditor, prætersanniones ri
dendo, qui naribus vncis indulgebant, ade
rat. Sed peroranti & sanctissimæ Triadis no
mine concionem finienti saxa acclamarunt

AMEN, VENERABILIS PRESBYTER. Hac
inquam tam illustria tu præteris? & sanctissi
mo viro, quē nemo ne laudare quidē satis pro

dignitate potest, suam commendatione & e
logium inuides? Ego vero non inuideo. Sed
cū mihi vera scribere vnum studiū sit, absu
reco calamū ab huiusmodi, quamuis incun
dis, quorum neinō eorum quibus antiqua

vici

veri fides & religio cordi est, mentionē facit. *Baronissus*
Tu si placet Annalium Ecclesiasticorum cō- refutat.
 ditorēm consule, qui sapienter falsa à veris
 hic secreuit. Verum tamen est, Bedam ex-
 tremis vitæ annis cæcum fuisse, nec de eius
 sanctitate ambigitur.

VII.

AVDOMARVS CÆ-
CUS.

Meliore fide Sigebertus ad annum Chri- *Sigebertus.*
sti DCL VIII. notauit Audomarum
 Teruani pontificem posterioribus vitæ an-
 nis offusa noctis & senij caligine occæcatū,
 dum sacrum B. Vedasti pontificis corpus
 Atrebatis ex humili conditorio leuatum, ho-
 nestiore tumulo collocaretur, & reliquorum
 præsertim Auberti precibus, per S. Veda-
 stum usum videndi dudum amissum recu-
 perasset, ægro id animo tulisse, & votis im-
 petrasse, ut reserata lumina, rursum oborta
 cæcitatem velarentur, quam in salutem suam à
 Deo immissam sibi dictitabat. Hic vidit, qd
 commodi cæcitas adferret, quantorumque
 malorum occasiones præci-
 deret.

S. OTHL

S. OTHILIA.

*Fasti sacri
Sur. 13. De-
cenabris.
Canisius
eod. dse.
VVolfg. La.
Rius historia
Habsburgi-
ca.*

Illustre virginum sidus & nobile Ethico. Inis siue Hilderici germen Othilia fuit, nisi quod illi natura lucem inuidit, cum in lucem eam edidit. Correxit vitium naturæ cœlestis gratia, sacro enim fonte à S. Erhardo Regino. burgensi pontifice tincta, oculorum caliginem abstersit, uti cœlum, quo tendebat, intueri posset, quod illi adeo placuit, uti terra fastidita, abiiceret omnia, quæ ex illa nata rursum occidunt, & quæ reret nullis sæculorum æternitatibus finienda. Condidit ergo filius Hildericus Parthenona, in quo trecentis & triginta virginibus ad cœlum facem luxit, patri piacularibus flammis excocto votis suppetiatum venit, atque ex ignibus exemit. vixit anno Christi D.CC.LXXII.

IX.

B. LVCIA S. DOMINICI
Alumna.

*Conradus
Zittardus.
Iacobus de
Gittera.*

Hanc ipsorum oculorum gratia exoculauit. Ausa est enim facinus supra sexus conditionem forte & generosum, solicitata frequenter à nobili adolescente ad mutuos

amo-

amores, tandem, quid est, inquit, quod in me
tantopere ames? Lumen, inquit, tua me vul-
nerarunt. Irata sibi ipsi intacta Virgo: Itanc
ego meis oculis lœdo mortalium animos, &
perdo? Sequor consilium magistri mei. Si oculi Matth. 5.
lumen tuum scandalizat te, erue eum & proisce abs te, Marc. 4.
melius est tibi cum uno oculo intrare in regnum cœlo-
rum, quam duos oculos habentem mitti in gehennam.
Expunxit ergo utrumque & transmisit ama-
tori, qui tam admirando spectaculo attoni-
tus illico facti pœnitens, tanquam ipse virgi-
nem oculis exuisset, abiecit rebus humanis
S. Dominici sodalibus se adiunxit. Lucia
lucem diuinitus recepit, & in summa vi-
te sanctimonia ultimum vitae diem clausit,
hodie multis beneficiis passim in ægros & a-
lios clara celebrisque. Appono carmē, quod
olim de hac condidi.

Lucia præstanti virgo sacra corpore, Christo
Virgineum sancto voverat ore decus:
Lucia cui fuerant gemini duo sidera ocelli,
Et mens sideribus purior atque oculis.
Lucia nymp̄ha chori letissima, qui sibi nomen
A(Domini cana) religione tulit.
Cognita plus cœlo quam terris inclyta Virgo,
Forte erat illustri visa puella duci.
Qui captus nitidis oculorum in Virgine gemmis,
Ardebat tota virgine posse frui.

Sensit

Sensit ut hoc virgo, læso de principe querens
 Quam nostri partem corporis inquit, amasti?
 Dixisset frontem, frontem abrasisset ab ore:
 Abrasura sua non minus illa genas.
 Bracchia dixisset; truncasset braecchia virgo
 Si labra dixisset, labra resecta forent.
 Dixisset dentes; hos fauibus excusisset;
 Ille oculos dixit; sustulit illa oculos.
 Elisosq; Duci mittens, hos inquit, amasti?
 Dono, quod optasti, munus amator habe.
 Quærere Virgo piget, que quantaq; feceris ante.
 Sunt inscripta oculis omnia facta tuis.
 Serò nimis tela fodi Lucretia pectus:
 Ante scelus castamors patienda fuit.

40. Mosch.
 in Limona. 930 c. 96. Plane geminum huic, vel hoc illi expo-
 nit Ioan. Moschus. Sanctimonialis,
 inquit, quædam sedebat in domo
 sua vitâ solitariam ducens; salutisq;
 suæ sollicita, iejuniis ac vigiliis vaca-
 bat iugiter, multasq; faciebat elemo-
 synas. Sed honorū omniū semper in-
 uidus diabolus, tantas in virgine vir-
 tutes non ferens contra illam puluerō
 excitauit. Imisit enim cuidam adoles-
 centi turpē de illa, diabolicāq; cupi-
 dinem

dinem. Manebat autem extra limen eius adolescentis. Cum ergo virgo illa domo suavellere egredi, atque ad Ecclesiam orationis gratia occurrere, ingebebat se illius oculis improbus & impurus adolescentis, nec illa egredi sinebat, amatoria quedam verba, pacibus nutritis, illi insuffratis: adeo ut iam præ nimia molestia adolescentis cogeretur virgo domo sua nusquam progredi. Die igitur quadam misit ancillam suam virgo ad illum, ut ei diceret: Veni, vocat te domina mea. Abiit ergo ad illam gaudens, & stuprum committere gestans. Sanctimonialis vero sedebat in cubili suo. Ingresso igitur adolescenti ait: sede. Cumque sedisset: Dic, o ro te frater, inquit illa, cur ita mihi molestus, nec permittis me domo mea egredi? Respondit adolescentis. Verè domina, te multum amo, & quando te inspiro, totus in tui concupiscentiam inflammar. Quem ad illum: Quidnam in me pulchrum vidisti, quia sic amas me?

Ait

Ait adolescens: Oculos tuos: ipsi
nim seduxerunt me. Virgo vero
audiuit, quia oculi eius illum seduxi-
sent, sumpto gladio mox oculos eru-
it. Hoc autem cum vidisset adoles-
cens, eruisse scilicet sibi Virginem o-
culos, compunctus corde abiit in Sci-
tim, ibique sæculo renuncians, effe-
ctus est probatissimus monachus.

X.

S. A Q V I L I N V S CÆCUS.

*Surius 19.
Octob. Fasti
Sacri.*

Res in ciuili statu maximas pro rege Clo-
douco gesserat militia Aquilinus, con-
iugem postea illustrem ad monasterium ad-
duxit, ipse pontifex Ebroicensis creatus, pe-
tituit ab æterna luce, ut sibi mortalia oculo-
rum lumina clauderet, ut cælestem contem-
plati firmioribus mentis oculis lucem pos-
set. impetravit, nihilominus munere pontifi-
catus egregie concionando perfunctus. Acta
ipsius vitam à natalibus ad usq; mortem Su-
rius describit. Hic tantum cæcum
laudauimus.

S. HER-

X I.

S. HERLVCA.

H^erlucam quoq; in Boica vel natam vel ^{Paulus}
educatam hic pono, quæ adolescentu- ^{Bernrsed.}
la studiosior erat corporis ornandi, quam a- ^{P. Gretserm}
nim virtutibus excolendi. Sed cum illam ^{cum Greg. 7.}
sibi Christus in sponsam legisset, non est pas-
sus eam vltius progredi, ne iacturam face-
ret innocentiae. Morbo ergo, sibi aliisq; pla-
cere studentem emendauit, quæ tum quidē
meliora, vt amat fieri cum premimur, vota
concepit si reualesceret; reualuit, sed oblita
sui & Dei rediit ad ingenium. Rediit & mor-
bus & refractariam grauius afflixit, promit-
tentem vitam sanctiorem à morbo denuo
recreauit, atq; promissa non exequente lumini-
bus exuit. Hic vltimam verita calamita-
tem serua cœpit consilia, quæ & perseuerauit.
Monita deinde diuinitus, vt orbem cereum
id S. Cyriaci M. tumulum pro altero oculo-
rum recuperando votum mitteret, misit, re-
cepit, & tam acutum ad vltima vita tempo-
ravidiit, vt aquilas & linceos superaret, nec vlt-
ila lacrimarum, quas vberimas frequen-
ter profundebat, corruimperet, neque minu-
tissimis telæ acu pingenda studiis hebetaret.

HHH Altero

Altero tamen caruit semper, vii ne causis
vtriusq; olim amissi ex animo deleret.

XII.

S. SPES COENOBIAR.
cha Campensis cæ-
CUS.

S. Greg. Dia. lib. 4. c. 10. **A**d sextum lapidem ab oppido Nuns-

Spes ædem sacram religiosis viris con-
diderat, quibus ipse sanctissimè præsediu-
mque virum quantis clementia cœlestis pro-
uidentiaque afflictionibus attruerit, qua-
raq; post beneficia contulerit narrat S. Grio-
gorius, cuius verba plena sensus & pietatis li-
bens volens hic colloco. Adhuc in mo-

nasterio positus cuiusdam valde ve-
nerabilis viri relatione cognoui quod
dico: Aiebat enim, quia venerabilis
paternomine Spes, monasteriū con-
struxit in loco cui vocabulum Cam-

ple est, q̄ sexti ferme miliarij interia-

centis spatio à vetusta Narsiaë vrbe di-

iungitur. Hunc omnipotens & misé-

ricors Deus ab æterno verbere flagel-

lando

maxi-

tiam,

do dili-

nande

los pe-

contini-

nullur

aperie-

illius g-

nisi id

nam ir-

per in-

ipsa a-

fitque

stra, vi-

inde su-

stra De-

lis suis

percui-

cordit

stea de-

rabilier

nebris

lando protexit, eiq; dispensationis suæ
maximam securitatē seruauit & gra-
tiam, quantūq; eum prius flagellan-
do diligenter postmodum perfectè fa-
nando monstrauit. Eius namq; ocu-
los per quadraginta annorū spatum
continuæ cæcitatris tenebris pressit,
nullum ei lumē vel extremæ visionis
aperiens. Sed quia nemo in verbere
illius gratia se destituente substitit: &
nisi idem misericors pater qui pœ-
nam irrogat patientiam præstat, mox
per impatientiam peccatum nobis
ipsa auget correptionem peccatorum.
sitque modo miserabili, ut culpa no-
stra, vnde sperare debuit terminum,
inde sumat augmentum, idcirco no-
stra Deus infirma conspiciens, flagel-
lis suis custodiam permiscet, atq; in
percussione sua electis nunc miseri-
corditer iustus est: ut sint quibus po-
stea debeat iuste misereri. Vnde vene-
rabilem senem dum exterioribus re-
nebris premeret, interna nunquam

HHH 2 luce

luce destituit. Qui cum flagello fatigetur corporis, habebat per sanctum spiritus custodiam, consolationem cordis. Cum vero iam anni quadragesimi fuisset in cæcitate tempus expletum, ei Dominus lumen reddidit & vicinum suum obitum denunciavit, atque ut monasteriis circumquaque constructis verbum vitae prædicaret, admonuit: quatenus corporis recepto lumine, visitatis in circuitu fratribus cordis lumen aperiret. Qui statim iussis obtemperans fratrum conobia circuiuit, mandata vitae, quæ agendo didicerat, prædicauit. Quintodecimo igitur die ad monasterium suum peracta prædicatione reuersus est, ibique fratribus conuocatis, astans in medio, sacramentum dominici corporis & sanguinis sumpsit, moxque cum eis mysticos Psalmorum cantus exorsus est. Qui illis psallentibus orationi intentus animam reddidit. Omnes vero fratres qui aderant, ex ore

IV

O
rum,
abstin
caper
antist
dissoc
illius
prob
ex vi
Chri
purg
O
andr

ello sat
er sand
tioner
quadra
pus ex
eddidi
nuncia
umqua
prædi
orporis
ircmatu
et. Qui
rū cœ.
, quæ
Quin
terium
uerius
, astans
ci cor
oxque
cantus
us ora
dit. O
ex or
eum

cius exisse columbam viderunt, quæ
mox aperto tecto oratorij egressa a-
spicientibus fratribus penetrauit cæ-
lum. Cuius idcirco animam in co-
lumbæ specie apparuisse credendum
est, ut omnipotens Deus ex hac ipsa
specie ostenderet, quām simplici cor-
dei vir ille seruisset.

XIII.

IVLIANVS ABBAS

CÆCUS.

O ffensus hic erat moribus parum emen-
datis Macarij pontificis Hierosolymo-
rum, eamq; ob caussam ab eius societate se
abstinebat, nec vnde sacra Christi mysteria
caperet habebat. Consultus ab eo Simeon
antistes, monuit uti ne seipsum ab Ecclesia
dissociaret, qualis enim cunque esset præses
illius, Ecclesiam esse sacrosanctā, & vita im-
proborum non temerari, nec doctrinam eius
ex viciōsis præsulibus corrumpi, quæ sponsa
Christi sit ab eod. ab omni labe errorum re-
purgata.

Omitto, quæ idem narrat, de tribus Alex-
andriæ in Tetrapylo cæcis inter se colloquen-

HHH ; tibus,

*Io. Mosch.
in limonario
c. 96.*

tibus, mihi de sanctis aut beatis potissimum
narratio est.

XIII.

SENEX CÆCUS IN Cœnobio.

Idem. **H**ic duos supra viginti annos aquam ipsa sibi hauriebat ex fonte mille passibus ab illius tuguriolo remoto. Atque ne a via aberraret, quod esset longior, & extra viam, & sepe arenis, ventorum flabris in cumulo aggestis obsepta, funem ad ipsum os putal ligauit, ut extrema pars ad cellam omnino pertineret, quo velut Theseus in labyrintho viam explicabat, nec passus est sibi ab aliis aquam adferri, cum multi sua illi officia deferrent, ne laboris & patientia faceret iactum.

XV.

CÆCI PERVANI.

SVNT in Collegiis Indorum & Iaponum fodalitates certorum hominum, qui ad omnia Christianæ charitatis officia sunt pari. Illi visunt ad agros, ad vincos, ad alios. Idem adsciscunt sibi cæcos, qui ex elemosynis viuunt, & quotidie ad Ecclesias.

in nostræ limina, tum mane, tum ve-
speri doctrina Christiana imbuunte-
os, qui cōfessionis faciendæ causa ad-
ueniunt. Quoties Patres binimissio-
nem obeunt, duo ex his cæcis, via-
rum duce adolescentulo, adiungun-
tur, magnumque alleuamentum la-
boribus nostrorum tum in populis,
tum in vrbibus sua institutione affe-
runt, omnesq; conantur eos in ædes
suas pertrahere, vt accuratius ex eis
percontentur Theologiæ Christianæ
mysteria, modumq; rite confitendi.

Concludam hoc caput aurea Coronide
Damiani Iaponis ex hac cæcorum classe faci-
le principis, & quod amplius est inter cælitū
purpuratos ob mortem Christi & religionis
causa constanter obitam collocandus.

XVI.

DAMIANVS CÆCVS & martyr.

Digna posteritatis memoria tradit P. Frā-
ciscus Peresius in literis ex Iapone mis-
sis de Damiano cæco, primum pagano,
HHH 4 mox

mox Christiano, denum purpurato cælesti
Imperatoris, sanguine pro Christi lege fuso
Saccai in lucem absque luce editus Amangu-
ci posuit sedem, nuptias celebravit, & quia
memoria prope supra fidem pollebat, arque
ingenij felicitate, iudicioq; plurimum vale-
bat (solet enim natura, si quid in corpore pa-
rum emendatè edidit, animi bonis compen-
sare, quod & in Socrate & aliis factum anti-
quitas docet) statim omnia arripiebat. Ita
Damianus ab indole egregiè paratus, quo
minus oculis, tanto plus animo peruidebat,
superstitiones certè patrias & auitas adeo
combibit, ut nullo negotio omnia suorum
Deorum & dogmatum arcana perdisceret, &
quicquid aliis difficile intricatumque esset
ipse euolueret & penetrareret, suisq; tanquam
publicus popularium doctor præconium
cum magna laude faceret.

Hunc olim incessit cupido nostræ doctri-
næ capita cognoscendi. Venit, audiuit, cog-
nouit, captus est; tanta enim veritatis vis est,
ut mentem bonam, nec peruicacem statim
occupet. Intra paucos dies Christiana insti-
tutione probè imbutus, cælestem respexit
lucem. & salutari tinctus vnde magnum at-
tulit gaudium Christianis, ingentem Bonzii
dolorem, qui mox illum infectari cœperunt,

omne

omnibusque vita praesidiis exuere, cum am-
ita velut Ecclesiastes illorum lauta quadra-
riueret. Redactus ad ultimam inopiam Da-
mianus animum nequaquam despondit, sed
ab Amangucianis, qui Christum colebant,
quamuis & ipsis admodum egentibus, tamē
pro copia rerum liberaliter alebatur, præser-
tim cum ipsis opera multis in rebus ipsis o-
pus esset. Fungebatur enim in Patrum absen-
tia munus concionatoris, ægros solabatur,
audaciam & impudentiam Bonziorum re-
tundebat. Inter hęc ussuvenit, ut accersitus ad
Imperatorem seu prætorem prouinciæ, ho-
minem cætera paganum, sed non importu-
num, ut cum illo de Iaponicarum antiquita-
tum, quarum præses erat amantissimus, &
Damianus peritissimus tractaret; quod fecit
tam commodè, ut subinde cum locus esset,
per opportunè nonnulla de philosophia Chri-
stiana sermonibus aspergeret, Deorumque
simul profanum cultum infirmaret. Quare
effecit (nunquam enim secundum Christi
verbum est sterile, præsertim cum in glebam
tractabilem incidit) ut mox duo ex officio
sulico animum ad nostras partes applica-
rent, & sacris nostris initiarentur, quos mag-
na postea cura Damianus ad disciplinam
Christianam informauit. Idem alias trecenta

HHH 5 millia

M. milliaris Germanica. millia passuum quamuis cæcus confecit, ut
nostros conueniret, quos obnoxie rogauit, vi-
ne grauarentur tradere sibi Euangelia, quæ ad
curandos & gros adhiberentur, & quæ cele-
briorib' anni diebus publicè in templis pro-
nunciarentur, cum glossematis, & exegesibus
selectis, sperare se vbi semel iterum ac teri-
um audiuisse, omnia fideli memoria culto-
diturum, eaque præcepta sibi & aliis magno
vslui & commodo futura. Impetrauit quæ vo-
luit, & magna cum fide præstidit, quod rece-
pit. Cognitum enim est, ingētes inde fructū
mānipulos ex eius semēte demessos. Fuit, cu-
Amanguci centum admodum ex ciuib' ani-
mi caussa in campum prodambularent, in
quorum comitatu & Damianus fuit, & non
nulli Christiani, cum emissario quodā seu an-
teambulone pagano, sed vrbis præfecto in
paucis grato. Nec procul domicilio Bonzio-
rū via ducebat ambulantes, vbi in sacrilegum
idolū carmine multo vestitū incurruunt. Hic
Damianus simulacro propior, quod manu
eōtredabat, versus ad hos: quid, inquit, hoc
olim profani Numinis fuisse, quemue Deum
hoc saxo repræsentari existimatis? fæminam
aio fuisse, opis alienæ indigentē; quā aliis af-
ferre qui possit cogitate? Vulnerauit hæc Da-
miani vox animum aulici mancipij; qua mū
men à s.
stari, &
niador
mamus
modoq
à quib'
cuīus o
nre, & i
nugis i
recensem
effe etu
vel om
retur, v
mian',
Amang
orbem
lapone
pulsò se
singuli
sexagin
Quo re
tus est,
naci ad
turus;
ferrū p
hebeta
quā fur
mianu

men à se cultum vidi tam contumeliosè tra-
ctari, &c: At qui, inquit, & Iesum, quē Christia-
ni adoratis, muliere natum affirmatis. Affir-
mamus, inquit Damianus, sed longe alia via,
modoq; aliisq; latentib^z arcanorum secretis,
quib^z procul abest profana mulier vestra;
cuius originē longa verborū serie cœpit ape-
nire, & sexcentas fabulas de eadē ineptissimis
nugis refertas, & mille modis explodendas
recensere. Quibus adeo excanduit aulicus, ut
effecturum se minaretur apud proregem, ut
vel omnes Christiani Amangucio proscribe-
retur, vel certe Damianus pelleretur. Cui Da-
mian^z, sol, inquit, publicum mundi sidus nō
Amanguci tantum lucet, sed omnē terrarum
orbem illustrat. Sex & sexaginta per omnem
lapponem hodie regna numerantur: ex hoc
pulso sexaginta quinque supersunt, in quib^z
singulis, si annum duntaxat traduxero, ad
sexaginta quinque annos æuum propagabo.
Quo responso aduersarius adeo inflamma-
tus est, ut prope in rabiem versus, manus ac-
naci admoueret, Damianum illico obtrunca-
turus; sed Christiani Damiano succurrentes
ferrū pagano extortū, & in saxo elisum adeo
hebetarunt, ut vix usui esset. Ille ardens iratā.
quā furiis agitatus ad proregē prouolat, Da-
mianū atrocissimè accusat, & mille nominib^z

ZG 222

reum postulat, tamq; ardentes præsidi sacerdotis admouet, vt ille incensus ira per cursorum extemplo citaret ad tribunal Damianum. Viator quod Damiani ædes nesciret, tota via be vagus nomen Damiani ubiq; ingeminat. Quod simul ad aures cœci defertur, illlico proficit, cum nullo negotio posset latere, & se ducendum ad prætorium vltro, moritur etiam, offert. Est enim mens sibi rectè cōscia extra metum. Prorex obiicit Damiano, qui accusator detulerat, fatetur postulatus, sed tacuerat alter de gladio, quē in cæcū strinxerat, tum Damianus: Quæro, inquit, clementissime Domine, qua lege martiali aut equi stri, miles valens & robustus iuuenis, quod non capiat quæ disputantur, ferrum expedit at in exoculatum, qui ad defendendum vim non habeat, nisi flabellum, quo sibi astuans frigus ventilet, huic rei telum hoc in me vibratum, illique extortum, & in marmore probè retusum, testem aspice. Contemplans prætor serratum gladium, indignatusque et sem in publicam viam è fenestra abiicit, do latorem ab ædibus proturbat, Damianum accepta excusatione absoluit.

Vigesimo post nostram ab Amangucio profectionem die, matronarum agmen (triginta erant) duce eod. proregis emissario

vilem

videtur. Collegium (ut curiosum est ingenium muliebre) venit. Custodiebant dominum ex Christianis cum Damiano duo. Femeninae cæco cœperunt illudere, sarcasmis incessere, & passim iocosa salsa spargere, praesertim ubi ad culinam penetrarunt, dictabant redolere assarias dapes ex humana carne, perinde quasi Christiani essent anthropophagi. Dolebat hæc Damiano infamis calumnia, quam mox ultum iuit. Digressis ad superiorem ædium partem feminis, dactor illarum (ille quem supra cum Damiano digladiatum fuisse memorauimus) hesit infra propter furnum culinæ iunctum, ut amplius Damianum exagitaret; nam arundine fornaci immissam, extractamque, naribus cæci identidem obtrusæ, ut quasi esset humanarum carnium nido, re imbuta (per ludibrium obiectabat Damiano) olfactiendo fateretur. Hic Damiani nasus iam ante muliebri scommate irritatus ira sumare cœpit, ita uti cæcus irrisorem auersum atiperer medium, pugione exarmaret, immo eruicem illius eod. non perfunctoriè pulsaret, qui & conabatur procacem iuuenem in furnum immergere, nam tam frigebat, sed Damiano vii ligna ferrentur clamitante, simulanteque velle viuum videntemque vistulare & assūm̄ fœminis gustandum apponere,

vti porro desinerent tam impiis calumniis Christianos lacessere. Comes fæminarum in arcto deprehensus, & rem serio geri arbitratus immaniter vociferari, opemq; ingenti clamore flagitare, qui fæminarum annis inox verberatas è conclavi superiore deuocauit, quæ vbi iuuenis periculum spectauerunt, nō ausæ aggredi, quamuis multæ virum unicum & oculis orbatū, tanta miseris inest formido, clamoribꝫ tantum reuocare cæcum eæptisconatæ sunt, quarum ille trepidatione ut sensit, etiam maiores fixit iras, quasi mos iuuenem crematurus. Tum demum omnes certatim ad preces versæ, per omnia sacra & chara Damianum rogarunt, vt pede sequente mitteret noxiā impudentia, & in præsentis missum faceret. idem trepidus & prope exanimatus iuuenis deprecando factitabat, quibus se gratiam hanc facere Damianus affirmauit, comitique illorum missionē dare. Ceterum abstinerent ab infandis huiusmodi criminacionibus Christianorum, qui ex omnem culpam essent & ipsi simet criminatricibus innocentiores. Tardiores fecit his Iudus Damiani alios ad huiusmodi calumnias Christianis ingerendas.

Obiectæ ex aduerso nostræ domus, ædes est Bonziorum, qui statis anni temporibus illius

Muc cōfluunt ad celebrandos suos Finganos,
vti ipsi appellant , hoc est, dies esuriales,
quibus ingens hominum vis ad conciones
Bonziorum audiendas conuenit. Nam &
Bonziorum dīctissimi ad hūc locum &
tempus auditoribus suis operam suam cōdi-
cant. Monitus id tēporis Damianus est à fa-
miliari suo, videri sibi reChristiana fore, vt i
ne ad præconium Bonziorū accederet, quod
eset natura calidior, & ægrè sibi temperaret
ab ira, præsertim si audiret aliqd absurdī cō-
tra christianā pietatē, quod sāpe cōtingebat,
adferri. Verendum esse ne nomē Christiano-
rum Bonziis alioq molestum, redderet plane
inuisum. Admisit verum consilium amici
Damianus. sed cum altera mox concione
Bonzij ex oraculis vani numinis Xacx vatici-
nium promissent, quo iactabant futurum,
vt post bis mille quingētos annos lex noua in
lapontē deferretur, qua suæ legis decreta re-
scindentur, cuius præcones caligati, albētes
(sic per ludibrium cultum nostratē vocita-
bant) exequias essent vita functis instituturi.
Nuptas præterea mortuos cū paruulisà collo-
pendentibus ad tumulum vsq; prosecuturas,
& coronā pro salute illorum dīcturas; id vero
inexpiable sacrilegium & scelus detestādum
videri, quod nemo ex vita abeuntium, nisi
pro

pro Bonziorum virtute, votis & auctoritate
ad salutem & alterius vitæ felicitatem posse
adspirare. iam oraculis sortem veram esse
rem ipsam docere, cum Christianæ doctrine
ratio suorum Deorum Fotoques sectas à mu-
lo dæmone natas & institutas asseueret. Ca-
uendas proinde pessimas Christianorum ar-
tes fraudesque, quibus alios circumueniant.
Hæc & his gemina pro illa concione contra
sanctam Christi legem deblaterata, cum per
nescio quem ad Damianum essent delata, il-
le per se juratus Bonziorum hostis implaca-
bili exarsit iracundia, quod videret, nullum
ab impiis dæmonum cultoribus Bonziis fi-
nem mentiendi, caluminandiq; Christianos
fieri. Postera igitur luce conuentum pagano-
rum adiit, cum illorum doctoribus in certa-
men disputationis descensurus.

Iam Bonziorum princeps, quem Coro no-
minant, cum singulari fastu sellam in frequen-
tissima concione dicturus occuparat, cultu
serico & exquisito cinctus, fascia obliqua ab
humeris ad pectus defluente, flabellum in-
auratum manu gestabat, in mensa explicans
Fochischin libri cum cymbalo iacebant. Hic
cum oculis circumstantem obiret turbam,
aduertit adesse Damianum, & truci minaciam
superculo, quasi de ignoto querit, quid illuc
homi-

hominis sit: Damianum cæcum esse respondentibus, imperat suis exemplo foras pro-turbarent. Obnitentem Damianum & à concione neminem excludi solere affirmantem, atque adeo confirmantem, si placeret concio, se in partes Fochiscin concessurum, nihilominus eliminant, pessulumque clausis foribus obdunt. Electus cum insigni contumelia Damianus, & ab audientia exclusus, molem saxi arripit; & inchoante Bonzio, cum ingenti verborum apparatu & attonito auditorum silentio verba facere; cædere ianam ædis incipit Damianus, & arietare, magna que voce in clamare: reserate fores, date aditum, audienda mihi concio est. Iam fremitus vociferantis, & strepitus ferientis aures concionis adeo obtundebat, ut loquenter vocem nisi confusam nullam acciperent. Cæcum ergo vel inuitus admittere cogitur, quem rogat; ecquid tandem tam sit impotens, aut quid sibi velit? Audiam, inquit, te dicentem: nunquid aliud? inquit Bonzius. Ego vero, subiicit Damianus: Heri quippe pronunciasti quiddam pro concione, de quo equidem vehementer ambigo. Et quia verebar ne mihi secundum concionem, quam auscultare volebam, tui copiam negares, placebat iam exponere; quid de Xacæ re-

III Spon-

sponso, quod mihi heri non videbar et
et quo & vero interpretari, sentiam.

Dicitabas impium & execrandum nul-
loq; modo ferendum esse Patribus nostri
aliisque qui Christum profitentur, pro de-
mortuis vota fieri, preces fundi & à numi-
ne cælesti pacem illis & veniam rogari. E-
go contra sentio non esse, sed vel maxime
sanctum, & cum ratione coniunctum maxi-
mè. Cum enim fœderati inter nos religionis
iure simus, & tanquam germani fratres inter
nos complectamur, par est profectò, ut alter
alterius salutē tanquam suam Deo commen-
det, ne pecudum ritu post vitæ occasum al-
ter alterum negligat, & tanquam feram
beluamue abiiciat. Quæro iam ego, an illi
vestri ex vita depulsi ad beatorum sedes do-
ferantur, cum vos pro illis ex decreto vestri
Xacæ deprecamini? Enim uero, inquit Bon-
zius, certissimi sunt salutis. Audio, inquit Di-
mianus: ergo è vestræ sectæ cœtu quispiam
omni flagitorum genere coopertus, omni-
que scelere perditus, improbus nebulo, no-
farius latro & execrabilis parricida, vestri
commendatione saluus erit & ter beatus! O
mnino, inquit Bonzius, saluus & beatus. pro-
clarè, inquit Damianus. Iam è cōtrario si rut-
sum demus è vestro numero virum probū,

omni
innoc
structi
possit
gratia
spaga
cupio
ctus, se
neris p
cludat
vehem
qui on
vixit, à
non ha
trudat
nat, sec
num r
sit à ve
facros
c, pror
sed
decamu
An
patroc
in bea
cœlo e
seri po

omni virtutum copia ornatum, sanctum & innocentem, qui tamē à re familiari malē instructus propter paupertatem vobis nihil possit largiri, ut per vos apud Deos vestros in gratia reponatur & beatitate donetur, sed spargatur, vti solet apud vos, miser in vndas; cupio igitur discere, eiusmodi vir cetera sanctus, sed tenuis fortunæ, qui nihil vobis munieris possit legare, cur à beatorū concilio excludatur? Equidein, inquit Bonzius, dubito vehementer; Itané? subiicit Damianus: ille qui omnia legis præcepta exhaust sanc&eq; vixit, à cœlitum societate proscribatur, quod non habeat unde vobis palpum & dona obtrudat? Hoc non solum vñ rationi repugnat, sed & contra jus fas omne, adeoque alienum naturæ videtur, ut prorsus indignum sit à vobis, qui literas, & artes, ac nescio quæ sacro sancta mysteria iactatis talia sentiri, dici pronunciarique.

Sed ad aliud huius argumenti caput tractandum deamus.

Animæ corporum vinculis expeditæ, & patrocinio vestro dignatæ, vestra sententia in beatorum censum deferuntur, reliqui à celo excluduntur. Sed docete, quo pacto id fieri possit cum vos cadavera infusa lōgo

III 2. rem.

tempore relinquatis, nec pro defunctis littoris nisi post multam intercapedinem dierum cum anima iam ad destinatum sibi locum delata est. Quam mox enim hæc ex corpora excedit, tam mox vel intra momentum deducitur eo (quod & nostra quoque lex affimat) quo sententia supremi iudicis pro ratione anteactæ virtæ duci imperat, siue ad primia virtutum capienda apud superos, siue supplicia propter morum improbitatem toleranda apud inferos: nam de piacularibus leuum culparum flammis tacuit Damianus vel quod nullas crederent Bonzij, vel quod animæ ignibus purgandæ, iam certæ sint salutis, atque adeo pertineant ad familiam sanctorum. Ad hæc rationum firmamenta cum hæreret Bonzius rubore & pudore tuffus irarumque plenus se subduxit, & concionandi munere vltro abdicavit. Damianus ad populum versus: Quandocunque hoc loco aduersus diuinam Christi legem & Christianam disciplinam dicetur, accurram & dictu diluam, ac pro religione nostra propugnabo. Bonzius ita fractus debilitatusque animo concione discessit, vt contra Damianum & eius rationes ne hiscere quidem auderet. Et hoc congressu Damiani cum Bonzio nobilissimam Bonzius damnata Deorum suorum impia

impia superstitione & cultu, se ad Christianas partes adiunxit, & cum aduersariis saepe manus conseruit, artes illorum improbas detexit, & triumphauit. Adeo vtilis fuit Damiani, cuius studio adfuit Deus, cum Bonzio dissertatione.

Eadē in vrbe torsit atrociter paganam damnatus orci tyrannus, Bonziis multa necquam tentantibus & conantibus, quod dæmon à dæmone non pellatur. Cognati, fæminam capto consilio ad Giamabusios singulare cultu inferis initiatos, nec multum à magis abhorrentes auxiliij petendi deducunt, qui negant aliud superesse amuletum (quod nullissimum dices) miseræ iuuandæ, quam ut septem diebus collocetur sub prominenti rupe, ex qua torrens aquarum magno strepitu cadat, cui ceruix obseßæ subiicienda sit, ut horis aliquot à decidente torrentis fragore feriatur. Dicitur ad montem cum ingenti hominum concursu & præcipitanti ex alta petra aquæ subiicitur. Aderat inter cæteros spectatores puer Christo initiatus, nouennis, qui miseratus infelicem fæminam grauiter sub gelido decidentis amnis pulsu laborantem energumenæ fratrem compellat: Si, inquit, soror tua Christum profiteri volet, præbebo tibi amuletum Patris mei (lustralem

III 3 aquam

aquam intelligebat) quod Christiani in aliis seruant ad varia morborum genera pellenda, unde plurimi curantur. hoc & germanus tua, dubio procul & ipsa quo laborat dæmonem liberabitur. Frater quatinus & ipse paginus, amans tamē sororis, cum illam salvam vellet, iubet afferri à puerō, quam pollicitur erat medicinam, qui mox cum geminis fratribus suis & Damiano reuertit. Sed fæmina imò malus hospes fæminæ simul ac sensus Christianos aduentare, præcipiti se fugæ misericordia, persequuntur CHRISTIANI fugientem, & propinquai prensam retinuerunt. Damianus manu flagrum (quod hodie religiosi disciplinam vocant) gestabat, quo stercorat pulsare inquilinum fæminæ, sed veritate offendere presentes, detractum à cæcità cælestem agnum una cum sacra corona imponit fæminæ recusanti & totis viribus obnitenti. Damianus cū pueris Christianis symboli Christiani capita pronunciat & aqua consecrata mulierem lustrat, qui mox exanimata concidit. Illico tamen, succurrente, sibi restituta se à vexatore & insestore suo proiussus expeditam sensit, sacramentochesin adiit, & cum multis aliis Amugianis hoc miraculo permotis salutarifice tencta in Christi leges & verba iuravit.

N
certar
adora
anus v
iectis
tus to
Theol
ipse f
docui
lendo
credib
fendi
zios d
res ill
athlet
sed fe
profes
lem re
stimu
ganis
nis?
anim
ipse la
& aud
hæc v
Soci
uang

Nunc ad ultimum Damiani agonem & certamen contra impietatem & Idolorum adoratores suscepitam progrediamur. Damianus vicesimum annum ingressus idolis projectis Christianæ gloriae crucem contemplatus totum se Christo emancipauit. Breuiaria Theologiae sacræ per catechesin non solum ipse fæliciter complexus est, sed mox alios docuit & Sociis in Amangutiano agro exco-lendo opportunissimè suppetiatū venit. Incredibili animi ardore rem Christianam defendit, sacrificulos paganos & indoctos Bonzios doctissimè & eruditissimè refutauit, quæ res illi dubio procul adorem in agonibus athleticam peperit, cum vincere nec ferire, sed feriri doctus fusa pro sanctissima Christi professione vita, lauream martyrii immortalem reportauit. Viue Damiane inuite Christi similes, qui plus vidisti cæcus omnibus paganis, fortean & multis quoque Christianis? Sed mortis genus querit lector, & quo animo denunciatam tulerit illatam? Narrat ipse Iaponum pontifex, ut maiors sit rei fides & auctoritas, qui ad Societatis præsidem in hæc verba scribit: Cum Morindonus Societatis patres cum omnibus S.E. uangelij ministris ex suis statibus ex-

III 4 / termi-

terminasset. Damianus solus vel
caput & Magister Christianorum A
mangianorum in multis rebus sup
plebat defectum dicti sacerdotis, in
catechesi informando infideles, pra
dicando Christianis, Baptizando in
casu necessitatis infantes, sepeliendo
mortuos, visitando in vicinis locis
Christianos, exhortationibusq; & pi
is colloquiis eos in fide confirman
do & conseruando. In summa offici
um boni & vigilantis Pastoris præsta
bat, fauenteq; diuino numine huius
fidelis serui laboribus omni tempore
copiosus in horreum Domini colle
ctus est fructus. Habebat præterea do
num euiciendi dæmones ex obsesso
rum corporibus, multosq; eiecit cum
ingenti stupore gentilium.

Hæc cognoscens Morindonus, par
tim ex odio veteri in fideles, partim
Bonziorum capitalium nostrorū ho
stium importunitate stimulatus, de
creuit Damianum è medio tollere,

cento

certo persuasus, si illu[m] Amangucia-nis eripuisset, cæteros Christianos fa-cile Christum eiuratu[ro]s; imò hac ra-tione & via vniuersam Christianam religionem in suo statu posse fundi-tus deleri. Vnde Bonziis persuadere conatus est, se in superiorum anno-rum dissidio, quod flagrabat inter gu-bernatores Iaponiæ à Taicosame re-lictos, & Daifusamam hodiernum Monarcham, spoliatum maiori Reg-norum suorum parte, quod potesta-tem fecisset Societatis Religiosis se-dem figendi Firoscimæ & Amangu-tij conuertendiq; subditos ad fidem, itaq; si pacem tueri velit, reliquæ por-tionis ex antiquo dominio relictæ, non differret Amangutio exturbare Patrem ibi commorantem; Christia-nos autem cogeret ad gentilismum.. De Firoscima autem nihil poterat, quia erat in porestate alterius Dñi.

Damiani mors, ut constat ex infor-mationibus authenticis, ea de re ac-

III 5 ceptis;

ceptis, publice que voce Christianorum & Gentilium, ac deniq; ex testificatione eorum qui illum è viuis sustulerunt, in hunc modum se habuit. Morindonus ex propugnaculo Fangui, vbi nunc cum aula sua sedem fixit, duos primarios viros dictos Buguioni, amandauit Amangutium, opidum vicinum specie cōfiscandi bona Melchioris Bugendoni Christiani magna nobilitate & opibus prædicti, sed re ipsa, vt Damianum Christianis columnam è medio tolleret.

Ergo decimo nono Augusti dicti Buguioni descendentes ex equis ad ædes Bugendoni iam ad fiscum deuolutas, quas pro diuersorio suo elegerant, confessim mandarunt accersiri Damianum, qui coniecturam faciens de futuris, suspicionem suam aperuit vxori, seque comparauit ad sanguinē amore Christi profundendum. Lautise, vt solent Iaponij imponentibus nuptiis vel solennitatibus

publi-

publica, melioribusq; se vestibus induit, atque ita cum duobus Christianis totus hilaris in conspectum Bugionum processit: qui ex parte Mondoni ei imperarunt, ut Christianæ legi renuntiaret, & si pareret, nomine suo addicerent illi vestigal annum homine nobili dignum, ædes commodas, & breuiter in omnibus conditionem status sui splendidiorrem, sin secus, sciret actum de sua vita.

Respondit Damianus audacter, se multo libentius mortem, quam conditionem tales acceptare: probè si quidem norat, sectarum Iaponicarū nullam, solam verò I E S V C H R I S T I legem, viam patefacere ad vitam æternam.. Atque hic cœpit longiorem protrahere sermonem ad illos, & circumstantes & demonstrare multis rationibus, cur amplecti debarent fidem Christianam, obiectaq; sibi facta tanta prudentia & spiritu dissol-

dissoluit, vt in animis gentilium non
exiguam sui admirationem conci-
tarit.

Denique duo illi ministri, vt ani-
maduerterunt se frustra laborare in
labefactanda Damiani constantia,
consilium capere cœperunt de vita
illi adimenda quām secretissime, ne si
emanaret rumor necis ad Christiano-
rum aures, sequeretur tumultus, vel
fugam meditarentur in exteras ditio-
nes. Itaque post occasum solis boni
cæci socios Christianos dimiserunt,
& sub medium noctis equo imposi-
tum prælata face ardenti extra urbē
ad ripam fluminis, Damiano ignotā,
vbi rei mortis suppicio extremo af-
fici solent, deductus est: ad quem pri-
usquam peruenisset, Damianus dixit
militibus: Ego licet cæcus, non igno-
ro quo me educatis, nempe ad locum
supplicij publicum, vt me, tanquam
Christianū ibi ē medio tollatis: quare
fratres, ne me decipite. Respondit

qui cædes erat commissa: Ita manda-
tum esse à Morindono, eo quod con-
tra edictum eius expressum ausus fu-
isset ministrum Euangelicum agere
Amangutij, & sermones ad populum
profide Christiana habere. Tunc Da-
mianus ab equo desiliens dixit, se nō
solum libentissimè mortem oppete-
re profide quam profiteretur, verum
etiam incredibili se exilire gaudio,
sortem tam felicem sibi contigisse.
Et quoniam, subiunxit, non solent
Christiani ex hac vita immigrare in
alteram, nisi comparati, obsecro te ut
pauxillum temporis mihi indulgere
velis. Quo dicto cœpit recitare suas
precationes, quibus finitis, oravit ali-
quantulum mentaliter, ac demum si-
ne ullo turbatæ mentis indicio collū
porrexit carnifici. Amangutij rumor
percrebuit, & iurati testes astruunt
percussorem, cum iam iam esset en-
sem vibraturus, dixisse, si vellet eiu-
sare fidem, se liberum eum dimissu-

rum

rum : Damianum verò respondit immo
animo intrepido , se velle mori Christianum ; itaque officio suo facere
fatio . atque ita mox eum obtrunc
uit . In hunc ergo modum felix ca
cus pro fide Christi Zelo salutis ani
mat vitæ finem imposuit : felicem di
co , quia tanta lucis internæ claritat
peruidit , quid sibi conueniret adlu
crificiendum cælum .

Cum verò Morindonus ob causa
supra commemoratas latere volue
rit necem Damiani , carnifices , utvo
to eius satisfacerent , corpus eius in
minutas partes disciderunt , quas par
tim in profluentem , partim in vici
nam syluam abiecerunt , ne venirent
in manus Christianorum . At cum
factum postero die innotuit , missi
sunt nonnulli Christiani , qui sedulo
corpus quærerent , Deoque opitu
lante repererunt caput & brachium
sinistrum ; quod hic Nangasaci cum
debita veneratione conseruamus .

Immo

Immensas omnium bonorum aucto-
ri gratias referimus pro tanto bene-
ficio huic Ecclesiæ præstito. Nam
quamdiu diuinæ Maiestati placuerit,
vt sæpius amore Christi sanguis ab e-
ius amicis profundatur, securè spera-
re possumus ad eam in dies maiorem
accessionem futuram, nempe cum
sanguis martyrum, iuxta communē
vnaminemq; SS. Patrum sententiam
experientia tot sæculorum approba-
tam, semen sit Christianorum, quod
in sanctæ Ecclesiæ agro mirabiliter
multiplicatur, redditque fru-

ctum centesimum bene-
dictionum.

Dicitur